

RL-9430

Seat No. _____

M. A. (External) Examination

April / May - 2016

Sanskrit : Paper - XI

(दर्शनशास्त्र)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

१ कठिकानो अनुवाद करी सभजूती आपो : (कोई पक्ष या २) २०

(१) बहिन्रज्ञो विभुविश्वो ह्यन्तःप्रज्ञस्तु तैजसः।

धनप्रज्ञस्तथा प्राज्ञ एक एव त्रिधा स्मृतः॥

(२) त्रिषु धामसु यद्भोज्यं भोक्ता यश्च प्रकीर्तितः।

वेदैतदुभयं वस्तु स मुजानो न लिप्यते॥

(३) भोगार्थं सृष्टिरित्यन्ये क्रीडार्थमिति चापरे।

देवस्यैष स्वभावोऽयमाप्तकामस्य का स्पृहा॥

(४) त्रिषु धामसु यतुल्यं सामान्यं वेत्ति निश्चितः।

स पूज्यः सर्वभूतानां वन्द्यश्चैव महामुनिः॥

(५) अन्तःस्थानात् भेदानां तस्माज्जागरिते स्मृतम्।

यथा तत्र तथा स्वप्ने संवृतत्वेन भिद्यते॥

(६) आदावन्ते च यन्नास्ति वर्तमानेऽपि तत्तथा।

वितथैःसदृशाःसन्तोऽवितथा इव लक्षिताः॥

(७) अनिश्चिता यथा रज्जुरन्धकारे विकल्पिता।

सर्वधारादिभिर्मोवैस्तद्वद्वात्मा विकल्पितः॥

(८) न निरोधो न चोत्पत्तिर्न बधो न च साधकः।

न मुमुक्षुर्न वै मुक्त इत्येषा परमार्थता॥

- ૨ ઢાંડૂક્યોપનિષદ અને આગમ પ્રકરણ વચ્ચેનો આંતરસંબંધ પ્રસ્થાપિત કરો. ૨૦
- અથવા
- ૨ ટૂંક નોંધ લખો : ૨૦
- (૧) ગૌડપાદાચાર્યના મતે આત્માનું સ્વરૂપ
- (૨) ગૌડપાદાચાર્યનો અદ્વૈતવાદ.
- ૩ વલ્લભાચાર્યના શુદ્ધાદ્વૈત સિદ્ધાંત અનુસાર બ્રહ્મવિભાવનાને સ્પષ્ટ કરો. ૨૦
- અથવા
- ૩ રામાનુજાચાર્યના વિશિષ્ટાદ્વૈત અને મધ્વાચાર્યના દ્વૈતવાદની તુલના કરો. ૨૦
- ૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ ચાર સૂત્રો સમજાવો : ૨૦
- (૧) ઉત્ક્ષેપણાપક્ષેપણાકુચ્ચનપ્રસારણગમનાનિ પશ્ચ કર્માણિ।
- (૨) શબ્દગુણમાકાશમ્। તત્ત્વૈકં વિભું નિત્યં ચ।
- (૩) રસનાગ્રાહ્યો ગુણો રસઃ। સ ચ મધુરામ્લલવળકટૂકષાયતિક્ત ભેદાત્ ષડ્વિધઃ।
- (૪) સંયોગનાશકો ગુણો વિભાગઃ। સર્વદ્રવ્યવૃત્તિઃ।
- (૫) સર્વવ્યવહારહેતુર્બુદ્ધિજ્ઞાનમ્। સા દ્વિવિધા સ્મૃતિરનુભવશ્ચ।
સંસ્કારમાત્રજસ્ય જ્ઞાનં સ્મૃતિઃ। તદ્ભિન્નં જ્ઞાનમનુભવઃ॥
- (૬) પ્રત્યક્ષજ્ઞાનહેતુરિન્દ્રિયાર્થસન્નિકર્ષઃ ષડ્વિધઃ।
- (૭) સવ્યભિચારવિરુદ્ધસત્પ્રતિપક્ષાસિદ્ધબાધિતાઃ પશ્ચ હત્વાભાષાઃ।
- (૮) નિત્યદ્રવ્યવૃત્તયો વ્યાવર્તકા વિશેષાઃ॥
- ૫ તર્કસંગ્રહની પ્રમાણ ચર્ચા. ૨૦
- અથવા
- ૫ ટૂંક નોંધ લખો : ૨૦
- (૧) દ્રવ્યચર્ચા
- (૨) અસત્કાર્યવાદ.